



Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519, tālr. 67013100, fakss 67280882, e-pasts pasts@em.gov.lv, www.em.gov.lv

Rīgā

13.12.2023 Nr. 3.3-4/2023/7661N

Uz 08.05.2023. Nr. 7.8.5./2023-DOC-953-1183

**Ministru prezidentei  
E. Siliņai**

Par izklaides vietu radītā paaugstinātā trokšņa ierobežošanu

2023. gada 8. maijā Ministru prezidents ar 2023. gada 8. maija rezolūciju Nr. 7.8.5./2023-DOC-953-1183 (turpmāk - Uzdevums) uzdeva Ekonomikas ministrijai uzdevumu, kas paredz **Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Tieslietu ministriju, Veselības ministriju, Iekšlietu ministriju un Finanšu ministriju izveidot starpinstitucionālu darba grupu trokšņu jautājuma vispusīgai izvērtēšanai izklaides vietu darbībā un līdz 2023. gada 1. novembrim iesniegt priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajā regulējumā.**

Trokšņu jautājuma koordinācijas un sadarbības nodrošināšanai tika izveidota starpinstitucionāla darba grupa, (turpmāk – darba grupa) kuras sastāvā iekļauti: Ekonomikas ministrija (turpmāk – EM), Ministru prezidenta padomniece valsts pārvaldes jautājumos, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM), Tieslietu ministrija (turpmāk – TM), Finanšu ministrija (turpmāk – FM), Iekšlietu ministrija (turpmāk – IeM), Kultūras ministrija (turpmāk – KM), Veselības inspekcija, Valsts policija, Rīgas valstspilsētas pašvaldība, Rīgas pašvaldības policija (turpmāk – RPP), Rīgas Apkaimju alianse, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija, Latvijas Pasākumu producentu asociācija.

Tāpat sanāsmēs tika pieaicinātas ieinteresētās puses: Iniciatīva Naktsmieru Rīgai, Latvijas Akustiķu apvienība, Latvijas Restorānu biedrība, Rīgas vēsturisko namu biedrība un Tiesībsarga pārstāvji.

### **1. Izklaides vietu radīto trokšņu problemātika**

Trokšņa jēdziens tiek saistīts ar tādiem vārdiem kā "nevēlama, traucējoša skaņa". **Izklaides iestāžu saimnieciskās darbības rezultātā radītais troksnis (izklaides troksnis) pēc būtības ir vērtējams tikai sabiedriskās kārtības**

**kontekstā.** Izklaides trokšņa novērtējums, kas daļai sabiedrības ir pieņemams, bet daļai sabiedrības ir traucējošs, lielā mērā ir atkarīgs no katra cilvēka tolerances un no tā, ko konkrētajā brīdī cilvēks dara.

Veselības inspekcija norāda: Cilvēka atbildes reakcija uz troksni ir atkarīga no daudziem kairinošiem un kavējošiem procesiem centrālajā nervu sistēmā. Galvas smadzeņu garozā nonākušais skaņas signālu daudzums izraisa nemieru, uzmanības samazināšanos, bezmiegu, galvassāpes, atmiņas pavājināšanos, priekšlaicīgu nogurumu, kas savukārt nelabvēlīgi iedarbojas uz veselības stāvokli<sup>1</sup>. **Cilvēki troksni uztver subjektīvi. Nozīme ir indivīda attieksmei pret trokšņa avotu, kā arī tajā iekļauto informāciju.** Trokšņu subjektīvā uztvere ir atkarīga no trokšņa fizikālās struktūras un cilvēka psihofizioloģiskām īpatnībām. Cilvēkam, kas apzinās trokšņa ietekmi un līdz ar to producē negatīvas subjektīvas izjūtas, pat zems trokšņa līmenis var radīt vispārēju ietekmi un izraisīt vieglu stresu.

## 2. Izklaides trokšņa definīcija un regulējums:

Latvijas likumdošanā **izklaides vietas** ietilpst zem termina "publiska vieta". Saskaņā ar Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likuma 1. panta 1.1 punktu publiska vieta – šā likuma izpratnē jebkura vieta, kura neatkarīgi no tās faktiskās izmantošanas vai īpašuma formas kalpo sabiedrības kopējo vajadzību un interešu nodrošināšanai un kura par maksu vai bez maksas ir pieejama ikvienai fiziskajai personai, kas nav attiecīgās vietas īpašnieks, tiesiskais valdītājs, turētājs, algots darbinieks vai cita persona, kuras atrašanās attiecīgajā vietā ir saistīta ar darba pienākumu izpildi, pasākuma organizēšanu vai ir uz uzņēmuma līguma pamata. Attiecīgi, periodā, kad naktsklubs nenodrošina izklaides pasākumu norises, tā nav uzskatāma par publisku vietu likuma izpratnē. Ja attiecīgā vieta nav pieejama publiski, bet ir pieejama privāti (privāts pasākums u. tml.), tad šāda pasākuma norise ir definējama kā privāts, nevis publisks pasākums. Likuma mērķis ir nodrošināt publisku pasākumu netraucētu un drošu norisi.

Jēdziens “izklaides vieta”, tika definēts Rīgas valstspilsētas pašvaldības domes 2007. gada 19. jūnija saistošo noteikumu Nr. 80 “Sabiedriskās kārtības noteikumi Rīgā”<sup>2</sup> (turpmāk – saistošie noteikumi Nr. 80) vēsturiskajā redakcijā kā kafejnīca, tējnīca, bārs, restorāns, klubs, spēļu nams, spēļu zāle, diskotēka, deju zāle un citas vietas, kurās tiek piedāvāti izklaides pasākumi (izklaidējošie televīzijas raidījumi, priekšnesumi, spēles, atrakcijas, dejas u.c.), izņemot vietas, kurās vienīgais piedāvātais pakalpojums ir sabiedriskā ēdināšana un darba laiks nav ilgāks par plkst. 22.00. Tāpat arī citu pašvaldību saistošajos noteikumos par sabiedriskās kārtības ievērošanu dažādās redakcijās ir definēts jēdziens “izklaides vieta”.

<sup>1</sup>Eglīte M. Vides veselība. Rīgas Stradiņa universitāte. 2008

<sup>2</sup>Rīgas domes 2007. gada 19. jūnija saistošie noteikumi Nr. 80 "Sabiedriskās kārtības noteikumi Rīgā". *Pieejams:* <https://likumi.lv/ta/id/160837> (Tiesību akts zaudēs spēku 2024. gada 1. jūlijā)

Papildus, 2018. gadā Pasaules Veselības organizācija (turpmāk – PVO) ir izdevusi jaunas vides trokšņa vadlīnijas<sup>3</sup>, pamatojoties uz pieaugošo izpratni par trokšņa ietekmi uz veselību. Šo vadlīniju galvenais mērķis ir sniegt ieteikumus cilvēka veselības aizsardzībai pret vides trokšņa iedarbību, ko rada dažādi avoti. Salīdzinot ar iepriekšējām PVO vides trokšņa vadlīnijām, jaunajās vadlīnijās ir vairākas būtiskas izmaiņas, piemēram:

- ir iekļauti vairāki jauni trokšņa avoti, piemēram, papildus satiksmes troksnim (ceļu, dzelzceļa un gaisa satiksme) vadlīnijās ir iekļauts arī vēja turbīnu troksnis un **izklaides pasākumu radītais troksnis**;
- tiek ieviesta standartizēta pieeja trokšņa novērtēšanai, izmantojot pierādījumu novērtēšanu un sistemātisku pierādījumu pārbaudi, nosakot saikni starp trokšņa iedarbību un tā nelabvēlīgu ietekmi uz veselību.

Likuma "Par piesārņojumu" 1. panta 16. punktā troksnis definēts kā gaisa vidē nevēlamas, traucējošas visu veidu skaņas, kas rada diskomfortu, ietekmē dzirdi un traucē akustisko saziņu." Saskaņā ar šī likuma 57. pantu gan fiziskām, gan juridiskām personām ir paredzēta administratīvā atbildība par vides trokšņu robežlieluma pārsniegšanu. Taču šis normatīvais regulējums nav attiecināms uz tā saucamajiem izklaides trokšņiem, tā kā tas ietver tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 25.jūnija direktīvas 2002/49/EK par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību.<sup>4</sup> Arī Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" definē, kas ir vides, satiksmes, rūpnieciskās un saimnieciskās darbības troksnis, turklāt ar atrunu, ka tas nav attiecināms uz izklaides vietām. Izklaides vietu kā saimnieciskās darbības vietu radīto troksni nevar attiecināt arī uz sadzīves troksni vai kaimiņu radīto troksni.

**Secināms, ka izklaides vietu radītais troksnis nav ne vides troksnis, ne sadzīves troksnis. Tas ir atsevišķs trokšņa veids, kas Latvijas Republikas likumdošanā netiek regulēts.**

Ņemot vērā, ka skaļa mūzika, kas nāk no publiskām izklaides vietām, traucē sabiedrisko kārtību un personas mieru un lielākā daļa sabiedrisko izklaides vietu īpašnieku ir juridiskas personas, 2023. gada 15. jūnijā Saeima pieņēma grozījumus Administratīvo sodu likumā par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā (turpmāk – ASL), ar kuriem juridiskām personām noteikta atbildība par sabiedriskās kārtības traucēšanu. Grozījumi izstrādāti, lai reaģētu uz publiskajā telpā vairākkārt izskanējušo un aktualizēto jautājumu par sabiedriskās kārtības traucēšanu publiskās izklaides vietās ar ļoti skaļu mūziku, piemēram, bāros, kafejnīcās un naktsklubos. Kā atzīmēts likumprojekta anotācijā, Rīgas pašvaldības policija saņem lielu skaitu izsaukumu par trokšņošanu –

<sup>3</sup> Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijas par vides troksni Eiropas reģionam (2018) Pieejams: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/noise/environmental-noise-guidelines-for-the-european-region>

<sup>4</sup> Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council relating to the Assessment and Management of Environmental Noise (COM/2000/0468 final). Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu>

pagājušajā gadā tas noticis 10 077 reizes.<sup>5</sup> Līdz šim spēkā esošais normatīvais regulējums paredzēja atbildību par trokšņošanu fiziskām personām, kas kvalificējas kā sīkais huligānisms, bet juridiskām personām, kas pārstāv izklaides vietu industriju, atbildība par trokšņošanu nebija noteikta. **Ar grozījumiem noteikts, ka par sabiedriskās kārtības traucēšanu, pārkāpjot vispārpieņemtās uzvedības normas un traucējot personas mieru, iestādes, komersanta, citas institūcijas darbu vai apdraudot savu vai citu personu drošību, juridiskām personām var piemērot brīdinājumu vai naudas sodu līdz 1000 naudas soda vienībām (līdz 5000 eiro). Grozījumi stājas spēkā 2023. gada 29. jūnijā.**

Pēc iegūtās informācijas no Rīgas Pašvaldības policijas (turpmāk – RPP) par ASL 11.panta pirmās daļas piemērošanu 2023.gadā (līdz augusta mēnesim):

1. izsaukumu skaits par trokšņošanu – **5476** (tajā ietilpst visi izsaukumi par trokšņošanu, piemēram, “skaļa” ballīte dzīvoklī var būt ar skaļu mūziku vai bez tās, skaļa mūzika tiek atskaņota kafejnīcā/naktsklubā, jaunieši sapulcējušies nama pagalmā un skaļi sarunājas/bļautās, traucējot citiem iedzīvotājiem naktsmieru, Lucavsālā notiek publisks pasākums “Positivus festivāls” un tuvākajās apkaimēs dzīvojošiem iedzīvotājiem traucē naktsmieru u.tml. situācijas);

2. uzsākti administratīvā pārkāpuma procesi par ASL 11.panta pirmo daļu – **275**;

2.1.pret juridiskām personām – **2** (administratīvā pārkāpuma procesi, kas uzsākti pēc jaunās ASL 11.panta normas);

2.2.pret fiziskām personām – **99**;

2.3.administratīvā pārkāpuma lietā subjekts vēl nav noteikts – **174**.

Tomēr administratīvā atbildība nav vienīgais iespējamais un efektīvākais trokšņa kontroles mehānisms. Pirms administratīvā soda piemērošanas nepieciešams izvērtēt, vai citi līdzekļi konkrētajā situācijā nedos pietiekamu efektu. “Konsultē vispirms” principa ievērošana ļauj sasniegt labāku rezultātu normatīvo aktu ievērošanā, kā arī nodrošina efektīvāku un atvērtāku sadarbību starp uzraugošajām iestādēm un uzņēmējiem. Soda piemērošana galvenokārt ir efektīva gadījumos, ja situāciju vairs nevar vērst par labu ar citiem līdzekļiem.

**Uzsverams, ka darba grupas ietvaros, izsakot vēlmi sadarboties un ievērot noteiktos skaņas līmeņa ierobežojumus, saņemti lūgumi no uzņēmējiem sniegt skaidros (objektīvos, izmērāmos) kritērijos balstītas vadlīnijas par trokšņa novērtēšanu, uzraudzību un atbildību.**

Attiecībā uz publiskiem pasākumiem, RPP norāda, ka publiski pasākumi ir atļauti, ja ir saskaņoti ar vietējo pašvaldību atbilstoši Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likumam<sup>6</sup> (saņemta atļauja). Atļauja publiska pasākuma

<sup>5</sup>Likumprojekta "Administratīvo sodu likums par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā" (Nr.[255/Lp14](#)) sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

<sup>6</sup>Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums. *Pieejams:* <https://likumi.lv/ta/id/111963-publisku-izklaides-un-svetku-pasakumu-drosibas-likums>

rīkošanai ir pašvaldības izsniegts dokuments, kas pasākuma organizatoram dod tiesības noteiktā vietā un laikā rīkot vienreizēju publisku pasākumu attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Tomēr, ja minētie pasākumi būtiski traucē sabiedrības mieru (sabiedrisko kārtību), iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar individuālu vai kolektīvu sūdzību vietējā pašvaldībā ar lūgumu turpmāk neizsniegt šai organizācijai pasākumu rīkošanas atļaujas minētajā adresē (ārtelpās).

Atbilstoši likuma 8. panta 5. daļai pašvaldības izsniegto atļauju publiska pasākuma rīkošanai var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur izsniegtās atļaujas darbību.

### 3. Izklaides vietu radītā trokšņa tiesiskais regulējums citās valstīs:

Lai rastu vispiemērotākos risinājumus šim jautājumam, darba grupas dalībnieki aplūkoja arī citu valstu pieredzi. Eiropas Savienības dalībvalstīs ir atšķirīgi nosacījumi gan attiecībā uz izklaides vietu saimniecisku darbību, gan attiecībā uz izklaides vietu radīto troksni, kā arī attiecībā uz trokšņa uzraudzību.

Tabula nr.1

#### Trokšņa regulējums (prasības izklaides vietām/pasākumiem) Eiropas valstīs

Valsts	Pieļaujamais trokšņa līmenis
Beļģija (Brisele)	<p><b>Iekštelpās:</b> 100 dB(A)<sup>7</sup> un 115 dB(C)<sup>8</sup> (60 min FOH)<sup>9</sup></p> <p><b>Ārpus telpām:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Mazāk par 85 dB(A), 60 minūtes: nav nepieciešama papildu aizsardzība;</li> <li>- no 85 līdz 95 dB(A), \60 minūtes: personai, kas atbild par pasākumu/vietu, jānodrošina ausu aizbāžņi un publiski jāatspoguļo skaņas līmenis;</li> <li>- 95 līdz 100 dB(A), 60 minūtes: tādas pašas prasības + ir nepieciešams atbildīgais par skaņu ar īpašu sertifikātu no Bruxelles Environnement.</li> </ul> <p><b>Papildu noteikumi:</b> Auditorijai ir pieejami ausu aizbāžņi.</p>

<sup>7</sup>A-weighted decibel - A svērtais decibels (dBA vai dB(A)) ir skaņas relatīvā skaļuma izteiksme, kā to uztver cilvēka auss. Pieejams: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/A-weighted-decibels-dBA-or-dBa-or-dBa>

<sup>8</sup>B-weighted decibel - B svērums tiek lietots vidēja līmeņa frekvencēm un ir līdzīgs A svērumam. Pieejams: <https://www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/b-weighted-decibel>

<sup>9</sup>FOH - ir izrādes norises vietas daļa, kas ir atvērta publikai. Pieejams: <https://www.soundonsound.com/glossary/foh>

Valsts	Pieļaujamais trokšņa līmenis
<p>Somija</p> <p>(visā valsts teritorijā (pašvaldības var noteikt papildu prasības))</p>	<p><b>Iekšelpās:</b> Nav noteikts regulējums.</p> <p>Parasti 96-102 dB LAeq<sup>10</sup> (5 min), mērot pie ieejas.</p> <p><b>Ārpus telpām:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- dienas laikā: 65-70 dB;</li> <li>- nakts laikā (23:00-7:00): 55 dB.</li> </ul>
<p>Spānijā (Katalonija)</p>	<p><b>Iekšelpās:</b> 105 dB(A)</p> <p><b>Ārpus telpām:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- no 7:00 līdz 21:00: 60 dB(A)</li> <li>- no 21:00 līdz 23:00: 60 dB(A)</li> <li>- no 23:00 līdz 7:00: 50 dB(A)</li> </ul> <p><b>Papildu noteikumi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- skaņas ierobežotājs katrā telpā, ko aizzīmogo policija un kas ir savienots ar paneli pilsētas administrācijas centrā;</li> <li>- brīdinājuma infogramma pie ieejas: "Trokšņa līmenis virs 90 dB(A). Trokšņa līmenis šajā vietā var nopietni nodarīt kaitējumu veselībai".</li> </ul>
<p>Vācija</p> <p>(visā valsts teritorijā (pašvaldības var noteikt papildu prasības))</p>	<p><b>Iekšelpās:</b> Rekomendācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 99 dB(A) frekvencē 30 mn.</li> <li>- maksimālais pīķa punkts - 135 dB(C)</li> </ul> <p><b>Ārpus telpām:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- dienas laikā: 50-65 dB(A);</li> <li>- nakts laikā (22:00 - 6:00): 35-50 dB(A).</li> </ul> <p><b>Papildu noteikumi:</b> skaņas mērījumi pasākuma norises vietā.</p> <p>(Berlīne): Pašvaldības sniedz atbalstu uzņēmējiem, kas vēlas samazināt trokšņa līmeni.</p>
<p>Francija</p> <p>(visā valsts teritorijā (pašvaldības var noteikt papildu prasības))</p>	<p><b>Iekšelpās:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 102 dB(A) 15 mn</li> <li>- 118 dB(C) 15 mn</li> </ul> <p><b>Papildu noteikumi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- reģistrēt un saglabāt rādītājus (dB(A) un dB(C)) vismaz katrus 6 mēnešus;</li> <li>- displejs ar skaņas līmeni pie skaņas kontroles sistēmas;</li> <li>- informēt sabiedrību par dzirdes apdraudējumiem;</li> <li>- nodrošināt bezmaksas dzirdes aizsardzības līdzekļus, kas piemēroti konkrētai auditorijai;</li> <li>- klusuma zonas (vai periodi).</li> </ul>

<sup>10</sup> Leq (or LAeq) - Ekvivalentais pastāvīgais skaņas spiediena līmenis jeb Leq/LAeq ir nemainīgs trokšņa līmenis, kas noteiktā laika posmā rada kopējo skaņas intensitāti. *Pieejams:* <https://www.castlegroup.co.uk/what-is-leq/>

Valsts	Pieļaujamais trokšņa līmenis
Bulgārija	No plkst. 23:00 līdz 8:00 un no plkst. 14:00 līdz 16:00 ir klusās stundas. Nakts klubiem, kas atrodas guļamrajonos, nepieciešama īpaša pašvaldības atļauja (piemēram, ja pasākums notiek pēc 23:00). Izklaides vietām un naktsklubiem, kas atrodas pašvaldības centrālajos rajonos (galvenajās ielās), atļauja nav nepieciešama.
Rumānija	Klusās stundas ir no 13:00 līdz 14:00 un no 22:00 līdz 8:00. Šajos laikos ir aizliegts trokšņot, izmantojot jebkādas ierīces, priekšmetus, mūzikas instrumentus ar augstu intensitāti. Ierobežojumi attiecas uz izklaides vietām un naktsklubiem, kas atrodas guļamrajonos.
Nīderlande (Amsterdama)	Noteiktas teritorijas, kurās ir atļauts paaugstināts trokšņa līmenis.
Igaunija (Tallina)	Pašvaldības nosaka izklaides vietu atļauto darba laiku. Veikali, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu uzņēmumi un ielu kafējnīcas nedrīkst uzstādīt mūzikas atskaņošanas skaļruņus bez atļaujas.
Spānija (Barselona)	Tiks uzstādīti skaņas sensori, kuri monitorēs trokšņa līmeni. Papildus, pastāv ideja par naktsklubu atļautā darba un/vai alkohola pārdošanas laika ierobežošanu.
Čehija (Prāga)	Pilsētas teritorijas iedalītas zonās.
Dānija (Kopenhāgena)	Kopš 2014. gada pašvaldības ietvaros ir izveidota speciāla nodaļa (noise complaints unit), kur cilvēki var vērsties ar sūdzībām. Kopš 2017. gada pašvaldība izsniedz 1 milj. eiro, lai nodrošinātu patruļu, kas piektdienās un sestdienās kontrolē skaņas līmeņus ballītēs un reaģē uz sūdzībām.

Apvienotajā Karalistē ir spēkā vieni no stingrākajiem naktsklubu darbību regulējošiem noteikumiem, kas nosaka, ka ikvienam, kas vēlas atvērt naktsklubu Anglijā, Velsā un Skotijā, ir nepieciešams saņemt divas licences - telpu licenci un personīgo licenci. Telpu licence ir vienota licence, kas aptver visus naktskluba darbības aspektus, tostarp alkohola tirdzniecību. Telpu licences izsniedz pašvaldības, un naktsklubu īpašniekiem ir pienākums pierādīt, kā viņi apņemas sasniegt četrus Licencēšanas likuma mērķus: novērst noziegumus, nodrošināt sabiedrisko drošību, novērst trokšņa traucējumus un aizsargāt bērnus no kaitējuma. Lai nodrošinātu mērķu sasniegšanu, katra pašvaldība nosaka savus standartus. Piemēram, durvju drošības prasības, avārijas apgaismojuma prasības, obligātās trokšņa novēršanas iekārtas u.c. Personīgā licence ļauj naktsklubu īpašniekiem pārdot alkoholu apmeklētājiem. Lai saņemtu personīgo licenci, vispirms ir jāsaņem telpu licence. Pašvaldības pienākums uzraudzīt, lai tiktu ievērotas visas prasības. Lielākā daļa bāru un naktsklubu slēdzas plkst. 23:00, tomēr tiesību aktos ir atļauts pieprasīt atļauju darbības veikšanai 24 stundas diennaktī.

Lietuvā pašvaldībās ir apstiprināti noteikumi trokšņa novēršanai sabiedriskās vietās un daudzos no tiem norādīts, ka klusais laiks dzīvojamajos rajonos darbdienās ir no plkst. 22:00 līdz 7:00, bet brīvdienās no 22:00. līdz pulksten 9:00. Saskaņā ar Lietuvas Administratīvo pārkāpumu kodeksu par sabiedrisko traucējumu uzskatāma kliegšana, svilpošana, skaļa dziedāšana vai mūzikas instrumentu, skaņu ierīču vai citu trokšņainu darbību veikšana vakara (plkst. 19:00 līdz 22:00) un nakts laikā (plkst. 22:00 līdz 7:00) - un dzīvojamās telpās, uzņēmumos, iestādēs vai organizācijās, kad tiek traucēts fizisko personu miers, atpūta vai darbs, uzliek naudas sodu no 20 līdz 80 eiro. Savukārt, ja pārkāpums izdarīts atkārtoti, naudas sods palielinās no 80 līdz 300 eiro. Ja tiek nodarīts kaitējums veselībai, tiek paredzēts brīdinājums vai naudas sods fiziskajām personām no 60 līdz 140 eiro, bet juridiskajām personām no 140 līdz 600 eiro. Tāpat, plānojot būvniecības, remonta, uzstādīšanas darbus dzīvojamajos rajonos, obligāti jāiesniedz informācija pašvaldības iestādēs par trokšņa avotu, lietošanas vietu, plānoto trokšņa līmeni un tā ilgumu diennaktī.

Papildus kā vienu no piemēriem var minēt trokšņa regulējumu Kanādā. Regulējums tiek īstenots saskaņā ar Kanādas Vides aizsardzības likumu (CEPA). Saskaņā ar šo likumu visām pašvaldībām ir jāizstrādā un jāievieš iekšēji noteiktās trokšņa robežvērtības un normatīvu regulējumu, kā arī uzraudzības mehānismu. Toronto trokšņa ierobežošanas nosacījumus nosaka Toronto pilsētas pašvaldības kodekss, saskaņā ar ko Toronto pilsētā neviena persona nedrīkst emitēt vai radīt tādu skaņas līmeni (izteikts Leq desmit minūšu laikā), kas pārsniedz 50 dB(A) vai 65 dB(C) no plkst. 23:00 līdz 7:00 vai 55 dB(A) vai 70 dB(C) no plkst. 7:00 līdz 23:00. Lai organizētu jebkuru pasākumu, organizatoram ir nepieciešams saņemt atļauju, vienlaikus ievērojot dažus nosacījumus, piemēram, pasākumam vai aktivitātei jāatbilst trokšņa mazināšanas plāna prasībām. Vienlaikus neviena persona nedrīkst emitēt, izraisīt vai atļaut emitēt troksni no skaņas pastiprināšanas ierīcēm laikā no plkst. 19:00 līdz nākamās dienas plkst. 8:00, izņemot plkst. 9:00 sestdienās, svētdienās un svētku dienās. Noteikumu izpildi kontrolē Toronto pašvaldības policijas darbinieki un pašvaldības Licencēšanas un standartu dienesta darbinieki. Par noteikumu neievērošanu var tikt uzlikts naudas sods no 500 ASV dolāriem par pirmo pārkāpumu līdz 100 000 ASV dolāru par turpmākiem pārkāpumiem.

**Eiropas valstu prakse liecina, ka izklaides vietu darbības nosacījumus vairumā nosaka pašvaldības.** Attiecīgi pašvaldības veic arī to ievērošanas uzraudzību, t.sk. informējot sabiedrību un uzņēmējus par trokšņu ierobežošanas nosacījumiem, piemērojot administratīvos sodus vai apturot saimniecisko darbību.

**Viens no efektīvākajiem izklaides vietu radītā trokšņa risinājumiem ir pašvaldību pilnvaru paplašināšana trokšņa kontroles un pārvaldības pasākumu īstenošanai, paredzot tiesības noteikt izklaides vietu radītā paaugstinātā trokšņa ierobežojošus pasākumus.**



#### 4. Piedāvātais risinājums izklaides vietu radītā paaugstinātā trokšņa ierobežošanai

Darba grupas sanāksmju laikā tika izdiskutēti dažādi iespējamie risinājumi, kas varētu mazināt izklaides vietu radītā trokšņa ietekmi uz iedzīvotāju labsajūtu.

Tabula nr.2

##### Būtiskākie darba grupā izvirzītie priekšlikumi un pretargumenti:

Priekšlikums	Arguments	Pretarguments(i)
“Naktsklubs” definīcijas ieviešana	Paredzot “naktsklubu” definīciju un izvirzot konkrētus kritērijus, kā arī, iespējams – pienākumu saņemt licenci atbilstoši darbībai, tiktu ierobežots izklaides vietu radītais troksnis.	<p>1. Paaugstinātu troksni (attiecīgi – sabiedrības traucējumu) var radīt dažādas izklaides vietas – naktsklubi, teātri, operas nami, baznīcas, sporta arēnas, kartinga trases u.c. Piemēram, ja definīcijā tiktu noteikts, ka “naktsklubs” ir telpa vai telpu grupa ar noteiktu lietošanas veidu, darba laiku un skaņas aparatūras aprīkojumu, tad traucējošo trokšņa avotu varētu pārcelt uz citu vietu vai citos apstākļos (kuģi, nojumes, laipas, pagalmi u.c.) un paredzamais efekts – ierobežot pārmērīgu izklaides troksni, netiktu sasniegts.</p> <p>2. "Naktskluba" definīcija pati par sevi nerisinās izvirzīto problēmu. Lai definīcija varētu tikt izmantota izklaides vietu radītā trokšņa mazināšanai, ir nepieciešams noteikt uz tiem attiecināmas prasības, kas savukārt nosaka, ka nepieciešams noteikt arī atbildīgo iestādi, kas uzraudzīs prasību izpildi.</p> <p>3. Šobrīd lielākā daļa komersantu, kas strādā kā naktsklubu pakalpojumu sniedzēji, reģistrē savu saimniecisko darbību - NACE 56,3   BĀRU DARBĪBA. Šajā klasē ietilpst: bāri; krogi; kokteiļbāri; diskotēkas (kurās galvenā ir dzērienu servēšana); alus zāles; kafetērijas; augļu sulu bāri; pārvietojami dzērienu tirdzniecības automāti. Komersanti varēs arī turpmāk reģistrēt savu saimniecisko darbību kā bāru darbība, jo NACE ir Eiropas Savienības pieņemtie klasifikācijas standarti industrijām un uzņēmumu darbības jomām.</p>

Priekšlikums	Arguments	Pretarguments(i)
Bāru, klubu un citu nakts izklaides vietu licencēšana	Lai nodrošinātu pilnvērtīgu kontroli pār izklaides vietām, paredzot iespēju atcelt licenci un liegt darbību tādām izklaides vietām, kas vairākkārtīgi pārkāpj normatīvo aktu prasības, t.sk. - rada paaugstinātu troksni un traucē sabiedrisko kārtību.	<p>1. Saskaņā ar Brīvas pakalpojumu sniegšanas likumu pakalpojuma sniegšanas ierobežojumu, piemēram, sertifikātu, licenci vai atļauju izsniegšanu, var noteikt, ja tas ir pamatots ar sabiedrības interešu ievērošanu, nav diskriminējošs un attiecīgais lēmums ir balstīts uz pierādījumiem par izmaksu un ieguvumu samērojamību. Ņemot vērā izklaides vietu īso sezonālo raksturu, nav samērīgi normatīvajos aktos paredzēt obligātu licencēšanu, jo tas radītu nesamērīgas izmaksas un administratīvos šķēršļus privātajam sektoram, kas ir īpaši svarīgs faktors mazajiem saimnieciskās darbības veicējiem. Turklāt licencēšana kā obligāta prasība uzliktu barjeras jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai tirgū, tādējādi samazinot konkurenci, palielinot cenas un patērētājam samazinot izvēles iespējas.</p> <p>2. Jāņem vērā, ka viens no svarīgākajiem uzņēmējdarbības attīstības priekšnosacījumiem ir tās prognozējamība, kā arī vienlīdzīga un godīga konkurences nodrošināšana. Saskaņā ar Brīvas pakalpojumu sniegšanas likumu pakalpojuma sniegšanas ierobežojumu, piemēram, sertifikātu, licenci vai atļauju izsniegšanu, var noteikt, ja tas ir pamatots ar sabiedrības interešu ievērošanu, nav diskriminējošs un <b>attiecīgais lēmums ir balstīts uz pierādījumiem par izmaksu un ieguvumu samērojamību.</b></p>

Priekšlikums	Arguments	Pretarguments(i)
Pašvaldību teritorijas zonējumi vai trokšņu kartes	Izklaides troksni varētu ierobežot izstrādājot pašvaldību teritorijas zonējumu vai trokšņu kartes, kurās būtu noteikti maksimāli pieļaujamā trokšņa ierobežojumi un/vai citādi ierobežota bāru, klubu un citu nakts izklaides vietu darbība.	<p>1. Meklējot optimālāko risinājumu trokšņu mazināšanai izklaides vietās, no konkurences teorijas viedokļa būtiski būtu ievērot principu, ka tirgus dalībniekiem, kas atrodas salīdzināmi vienādā situācijā (piemēram, izklaides vieta atrodas salīdzināmā attālumā no iedzīvotājiem), būtu piemērojama vienlīdzīga attieksme attiecībā uz noteiktajām prasībām trokšņu samazināšanai attiecīgajā pašvaldības administratīvajā teritorijā. Tādējādi tiktu nodrošināta vienāda attieksme pret visiem tirgus dalībniekiem, vienlaikus sasniedzot arī citus politikas mērķus - iedzīvotāju labsajūtas nodrošināšanu izklaides vietu tuvumā. Ņemot vērā minēto, teritorijas zonējums attiecībā uz izklaides vietām ir viens no veidiem, kas ierobežo nekustamā īpašuma brīvu un netraucētu izmantošanu.</p> <p>2. Tāpat jāuzsver, ka pašvaldības raksturo dažādas pazīmes attiecībā uz izklaides pasākumiem (publisko pasākumu skaits, izklaides vietu skaits, darba laiks, attālums no dzīvojamajiem rajoniem, apmeklētāju skaits u.c.), tāpēc obligāts zonējums valsts mēroga regulējumā <b>radītu papildus slogu tām pašvaldībām, kurām izklaides trokšņu problēma nav aktuāla.</b></p>
Darba laika ierobežošana	Valstiski noteikt izklaides vietu darba laika robežas, piemēram nakts laikā no plkst. 23.00 līdz 7.00.	<p>Šajā gadījumā tiktu skarts ne tikai konkurētspējas aspekts starp uzņēmumiem, kas savu uzņēmējdarbību veic Latvijas teritorijā, bet arī Latvijas konkurētspēja ar kaimiņvalstīm.</p> <p>Saskaņā ar Brīvas pakalpojumu sniegšanas likumu pakalpojuma sniegšanas ierobežojumu, piemēram, darba laika ierobežojumus, var noteikt, ja tas ir pamatots ar sabiedrības interešu ievērošanu, nav diskriminējošs un <b>attiecīgais lēmums ir balstīts uz pierādījumiem par izmaksu un ieguvumu samērojamību.</b></p>

Priekšlikums	Arguments	Pretarguments(i)
Skaņas līmeņa mērierīču uzstādīšana	Prasība uzņēmējiem uzstādīt skaņas līmeņa mērierīces (kontrol-ierīces, kas uzglabā skaņas līmeņa datus)	<p>1. Nespēj pilnvērtīgi atrisināt izklaides vietu radītā trokšņa palielināto ietekmi, tā kā <b>ierīces nespēj atšķirt apmeklētāju radīto troksni no skaņas pastiprinošās iekārtas radītā trokšņa</b>, apkārtējās vides trokšņa utml. Trokšņa līmeņa noteikšanai jābūt tehniski pamatotai un vietas specifikācijai atbilstošai. Objektīvākais skaņas līmeņa noteikšanas veids ir mērot decibelus, bet tas nerisina trokšņa jautājumu.</p> <p>2. Prasība <b>rada papildu administratīvo un finanšu slogu uzņēmējiem</b>, jo šādas ierīces izmaksas ir pārāk augstas. Mērierīces izmaksas sākas no 695,00 ASV dolāriem, turklāt jāņem vērā, ka šajā cenā nav iekļauta piegāde, uzstādīšana un kalibrēšana.</p>
Veikt grozījumus Būvnormatīvos (tajā skaitā LBN 016-15 "Būvakustika")	Minimālās tehniskās prasības ir nepietiekamas.	<p>Skaņas izolācijas minimālās tehniskās prasības būvniecības nozarē nosaka būvnormatīvs LBN 016-15 "Būvakustika". Saskaņā ar Būvniecības likuma 9.1 panta otro daļu visos būvnormatīvos (tajā skaitā LBN 016-15 "Būvakustika") noteiktās minimālās tehniskās prasības ievēro projektējot jaunu būvi, vai pārbūves gadījumā tajā daļā, kur veic pārbūvi. Tātad, jau tagad pastāv un arī agrāk bija regulējums, kas nosaka kārtību telpu norobežojošās konstrukcijas būvēt ar noteiktām minimālajām tehniskajām prasībām skaņas izolācijā jomā.</p> <p>Būvnormatīvos (tajā skaitā LBN 016-15 "Būvakustika") noteiktās minimālās tehniskās prasības neattiecinā uz ēkas ekspluatēšanas jomu, proti, to neattiecinā uz ēkā vai pie ēkas izvietotajiem skaņas aparatūras uzstādījumiem u.c. aspektiem, kas iekļaujas ēkas ekspluatēšanā.</p> <p>Būvniecības likums vai kāds cits būvniecību regulējošais normatīvais akts neparedz iespēju uzlikt par pienākumu veikt ekspluatācijā pieņemtas būves pārbūvi, ar mērķi nodrošināt skaņas izolācijas tehniskos parametrus, kas pašlaik noteikti būvnormatīvā LBN 016-15 "Būvakustika" vai izvirzot vēl augstākas prasības attiecīgajā jomā.</p>

Papildus tika izteikts priekšlikums izstrādāt jaunu likumu, kas būtu vērsts uz naktsmiera nodrošināšanu. Darba grupā nav pilnvērtīgi izvērtēts šāds priekšlikums, jo nav saņemts detalizētāks apraksts, tostarp potenciāls likumprojekts.

Darba grupas dalībnieki ilgstošās diskusijās, apmainoties ar viedokļiem, kā arī padziļināti pētot citu valstu pieredzi, nonāca pie secinājuma, ka **trokšņi atsevišķas pašvaldības skar dažādi, līdz ar to nav pamatoti un samērīgi noteikt ierobežojumus visai valsts teritorijai – kā, piemēram, atsevišķu izklaides vietu (piemēram, “naktsklubu”) licencēšanu, savukārt - daudz efektīvāks risinājums būtu deleģējums pašvaldībām patstāvīgi noteikt un uzraudzīt regulējumu pašvaldību līmenī, ņemot vērā tieši savas pašvaldības vajadzības un īpatnības.** Vienlaikus būtiski, lai pašvaldības, izstrādājot regulējumu, iesaistītu visas puses, tostarp, sabiedrību un uzņēmējus, izvirzot objektīvus un izmērāmus kritērijus un nesamērīgi neierobežojot saimniecisko darbību. Pašvaldību potenciāli uzstrādātais regulējums nekādā veidā nedrīkst būt pretrunā ar Komerclikumu<sup>11</sup> un Brīvas pakalpojumu sniegšanas likumu<sup>12</sup> un citiem saistītiem tiesību aktiem.

## Secinājumi un priekšlikumi

### Secinājumi:

- Izklaides vietu radītais troksnis nav ne vides troksnis, ne sadzīves troksnis. Tas ir atsevišķs trokšņa veids, kas Latvijas Republikas likumdošanā netiek regulēts. Izklaides iestāžu saimnieciskās darbības rezultātā radītais troksnis (izklaides troksnis) pēc būtības ir vērtējams tikai sabiedriskās kārtības kontekstā.
- Grozījumi Administratīvo sodu likumā par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā, kas stājās spēkā 28. jūnijā, paredz ka **par sabiedriskās kārtības traucēšanu, pārkāpjot vispārpieņemtās uzvedības normas un traucējot personas mieru, iestādes, komersanta vai citas institūcijas darbu vai apdraudot savu vai citu personu drošību, piemēro brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai līdz simt naudas soda vienībām (500 eiro), bet juridiskajai personai – līdz tūkstoš naudas soda vienībām (5000 eiro).** Grozījumi izstrādāti, lai reaģētu uz publiskajā telpā vairākkārt izskanējušo un aktualizēto jautājumu par sabiedriskās kārtības traucēšanu publiskās izklaides vietās ar ļoti skaļu mūziku, piemēram, bāros, kafejnīcās un naktsklubos. Līdzšinējais normatīvais regulējums paredzēja atbildību par trokšņošanu fiziskām personām, kas kvalificējas kā sīkais huligānisms, bet juridiskām personām (piemēram, izklaides vietām) atbildība par trokšņošanu nebija noteikta. **Tādējādi jau šobrīd juridiskai personai ir noteikta atbildība.**
- Izvērtējot citu valstu pieredzi un Latvijas pašvaldību atšķirības, darba grupas dalībnieki nonāca pie secinājuma, ka **izklaides vietu radītā trokšņa**

<sup>11</sup>Latvijas Republikas Komerclikums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/5490-komerclikums>

<sup>12</sup>Brīvas pakalpojumu sniegšanas likums Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/208269-brivas-pakalpojumu-sniegsanas-likums>

**problemātika visefektīvāk būtu risināma pašvaldību līmenī, nosakot skaņu pastiprinošo iekārtu izmantošanas kārtību un pieļaujamo skaļuma līmeni, izstrādājot pilsētas zonējumu utt.**

**Priekšlikumi:**

1. **VARAM** kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei vides aizsardzības, reģionālās attīstības, pašvaldību attīstības un pārraudzības, teritorijas attīstības plānošanas un zemes pārvaldības, valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldības un informācijas sabiedrības un digitālās transformācijas attīstības plānošana, koordinācijas un pārvaldības jomās **izstrādāt normatīvo aktu grozījumus, lai nodrošinātu pašvaldībām deleģējumu vietējā līmenī noteikt nosacījumus skaņu pastiprināšanas ierīču izmantošanai un uzraudzībai.**
2. **VARAM** kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei vides aizsardzības, reģionālās attīstības, pašvaldību attīstības un pārraudzības, teritorijas attīstības plānošanas un zemes pārvaldības, valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldības un informācijas sabiedrības un digitālās transformācijas attīstības plānošana, koordinācijas un pārvaldības jomās, **izveidot starpinstitucionālu darba grupu lai izstrādātu vadlīnijas pašvaldību regulējumiem.** Papildus, ņemot vērā, ka saskaņā ar Pašvaldību likuma 47. pantu 2.apakšpunktu VARAM mēneša laikā no saistošo noteikumu saņemšanas dienas izvērtē to tiesiskumu un nosūta pašvaldībai attiecīgu atzinumu, VARAM gadījumā, ja no pašvaldības tiek saņemta informācija, ka saistošo noteikumu izstrādes laikā radušās grūtības, **sniegt atbalstu.**
3. Nodrošinot iespēju ievērot izvirzītās prasības sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, **pašvaldībām sadarbībā ar pašvaldības policiju izstrādāt skaidrus, izmērāmus un konkrētus kritērijus/vadlīnijas skaņu pastiprinošo iekārtu izmantošanas kārtībai.** Kritērijiem/vadlīnijām jābūt objektīvām un tās nekādā veidā nedrīkst radīt būtisku slogu uzņēmējiem vai ierobežot konkurenci. Papildus tam, pašvaldībām nodrošināt uzņēmēju un sabiedrības informēšanu, lai visas puses var izprast savas tiesības un pienākumus.
4. **Labklājības ministrijai** izvērtēt iespēju uzlikt kā pienākumu teritorijas vai telpu īpašniekam, kur **trokšņa līmenis pārsniedz 120 decibelus,** brīdināt patērētājus par augsta trokšņa līmeni, izvietojot brīdinājuma zīmes.

Cieņā  
Ministrs

Viktors Valainis